1852.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 3 AUGUSTUS.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe en Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 30 Julij 1852, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 8,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . . . - 193,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . . - 193,00.

Leeuwarden, den 31 Julij 1852.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland,
VAN PANHUIJS.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der stad *Leeuwarden*, brengen, bij deze, ter kennis van het algemeen, dat de rekening en verantwoording van den Gemeente-Ontvanger, over de dienst van 1851, gedurende veertien dagen, ter Secretarie is nedergelegd, en aldaar, in afschrift, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld.

Leeuwarden, den 31 Julij 1852.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. H. BEUCKER ANDREÆ.
De Secretaris,
M. S. DE WAL.

LONDEN, den 29 Julij.

Al de Parlements-verkiezingen zijn nu bekend, met uitzondering alleen van die der Orcadische-eilanden, alwaar denkelijk een aanhanger van het ministerie verkozen zal worden. Volgens het ministeriële avondblad zijn in Groot Brittannie 301, in Ierland 46 ministeriëlen verkozen, te zamen 347; daarentegen 304 opposanten, waarvan 245 in Groot-Brittannie en 59 in Ierland.

— Uit alle streken van dit Rijk luiden de berigten omtrent de uitzigten op den oogst bij voortduring zeer gunstig.

— De *Times* berigt dat in de werkplaatsen der Gutta-percha-maatschappij op de *Citij Road* ijverig gearbeid wordt aan het vervaardigen van telegraaph-draden, die in de volgende maand tusschen Harwich en Nederland, alsmede tusschen Dover en Ostende in zee zullen worden nedergelaten.

PARIJS, den 30 Julij.

De *Moniteur* van gisteren en heden behelst de sedert eenigen tijd verwachtte en veelbesprokene minsteriële wijzigingen.

De heer *Drouin de Lhuys* vervangt den heer *Turgot* als minister van buitenlandsche zaken.

De heer *Magne* is, in plaats van den tot senaats-lid benoemden heer *Lefebvre-Duruflé*, tot minister van openbare werken benoemd.

De heer *Baroche*, vice-president van den Staatsraad, zal voortaan aan de werkzaamheden van den ministerraad deel nemen.

De minister van Staat *de Casabianca* is als zoodanig ontslagen en benevens de heer *Turgot* tot lid van den Senaat benoemd.

— Indien men de geruchten kan vertrouwen, dan is het huwelijk van den President spoediger op handen, dan men gedurende de laatste dagen wel zeide. Sommigen noemen zelfs den 15 Augustus aanstaande, zoodat het, indien dit geschiedt, nog voor de herstelling van het Keizerrijk zal plaats hebben. Doch alles bepaalt zich tot gissingen; men houdt het huwelijk van den President en de herstelling van het Keizerrijk voor zeker, ofschoon de dag, waarop beiden zullen plaats hebben, onbekend blijft.

— De algemeene aandacht is thans gevestigd op de thans plaats hebbende gemeentelijke verkiezingen. De door de prefecten gepatroneerde candidaten zullen zonder eenigen twijfel met eene groote meerderheid worden gekozen. De overwinning van het gouvernement zal echter minder beslissend zijn bij deze plaatselijke verkiezingen dan bij die in Februarij jl. voor het Wetgevend Ligchaam. Er is een zeker aantal plaatsen waar de candidaten der oppositie zullen worden gekozen.

— Een der prefecten heeft in zijn departement bij besluit bepaald, dat de herbergier, die iemand, door den drank reeds eenigzins beneveld, nog meer te drinken geeft, aansprakelijk wordt gesteld voor al de schade en ongeregeldheden, daarna door den beschonkene bedreven.

's GRAVENHAGE, den 30 Julij.

De algemeene Synode der Nederl. Hervormde Kerk, heeft in de zittingen van den 15, 20, 21, 22 en 23 Julij:

1°. *a.* Besloten, een algemeen reglement èn op de *Kerkeraden* èn op de *vacaturen* en de *beroeping van Predikanten* te arresteren, waarin alleen *hoofdtrekken* zullen worden opgenomen, zoodat aan de Provinciale Kerkbesturen de gelegenheid blijve geopend tot het maken van *Provinciale* reglementen, in welke die hoofdbepalingen, naar de bijzondere behoeften in het ressort, kunnen gewijzigd worden. *b* Beslist, dat tot bevordering van algemeene eenstemmigheid, de inlichtingen, die kerkelijke collegien en personen wegens de opvatting en toepassing van *algemeene kerkelijke verordeningen* behoeven zullen, alleen bij de *Synode*, en, deze niet vergaderd zijnde, bij de *algemeene Synodale Commissie* behooren gevraagd te worden, langs den daartoe aangewezen kerkelijken weg. *c* Aan de Nederlandsche Hervormde Kerk bekend te maken, dat het algemeen reglement voor de Hervormde Kerk in het Koningrijk der Nederlanden, bekrachtigd bij Koninklijk besluit, dd. 23 Maart ll., sedert den 1 Mei ll., *wel* en *wettig* kracht van wet heeft bekomen.

2°. Dat de *Koninklijke approbatie* der predikants beroeping zal worden vervangen door het *exequatur* der algemeene Synodale Commissie.

3°. Hare instemming verklaard met het beginsel door de Synodale Commissie aangenomen, dat namelijk alle verordeningen, die klaarblijkelijk in strijd zijn met het thans ingevoerde algemeen reglement, moeten worden beschouwd als hierdoor vervangen te zijn en alzoo buiten werking gesteld.

4°. Met eenparigheid goedgekeurd de wijze van handelen der Synodale Commissie in de voortgezette voorbereiding van de nieuwe bijbelvertaling. De Synode heeft besloten hierbij voor het tegenwoordige te subsisteren, opdat de zaak ten principale door de Synode des volgenden jaars behandeld worde.

5°. Met volkomene eenparigheid besloten, het diaconaal reglement, door de Synode ten jare 1844 *gearresteerd* en, naar de toenmalige kerke-orde, ter bekrachtiging aan Z. M. den Koning aangeboden zonder gevolg, overeenkomstig het advies der rapporterende Commissie, als nu, krachtens het algemeen reglement *in te voeren*.

— Het bestuur der vereeniging tot bevordering van de belangen des boekhandels in Nederland, heeft bij adres aan den minister van binnenlandsche zaken zijne bedenkingen ontwikkeld tegen het met Frankrijk geslotene tractaat over den letterkundigen eigendom.

ARNHEM, den 28 Julij.

Gisteren voormiddag arriveerde Z. M. alhier in het hôtel *Belleveu*, waar H. M. de Koningin-weduwe, alsmede Z. K. H. Prins *Hendrik* der Nederlanden den avond te voren waren aangekomen. Van daar begaf de Koninklijke familie zich, omstreeks 1 ure, naar de tentoonstelling, waar zij werd opgewacht door heeren Burgemeester en Wethouderen, den heer Commissaris des Konings in deze provincie en een groot aantal leden der commissie voor de tentoonstelling. De hooge bezoekers werden door genoemde heeren rondgeleid en opmerkzaam gemaakt op de vele belangrijke en schoone voorwerpen, die de zalen versieren. Menigwerf legde Z. M. zijne bijzondere tevredenheid aan den dag, en na circa 1½ uur te hebben rondgewandeld, te midden van de overige vele bezoekers, keerde de Koninklijke familie naar *Belleveu* terug. Te 6 ure was daar familie-diner, waarbij de heer Commissaris des Konings, de provinciale Commandant van Gelderland en Overijssel, generaal-majoor *de Hart* en de Burgemeester der stad genoodigd waren. Na afloop van het diner deed de familie een wandelrid door de naaste omstreken, en is Z. M. de Koning weder naar het Loo vertrokken.

GRONINGEN, den 29 Julij.

Gisteren had wederom het jaarlijksch examen der kweekelingen van het Instituut voor Doofstommen in de Noorderkerk plaats, dat door den heer *C. Guyot* med. dr., als eerste instituteur, met eene korte inleiding geopend werd.

Het getal kweekelingen aan het Instituut bedraagt thans 150, van welke 90 jongens en 60 meisjes, en wel in het jongens-kosthuis 78, in het meisjes-kosthuis 55, in het Israëlitisch kosthuis 12 jongens en 5 meisjes.

Van deze zijn Gereformeerd 109, Roomsch-Katholijk 18, Doopsgezind 5, Afgescheiden-Gereformeerd 3, Evangelisch-Luthersch 3, Hoogduitsch-Israëlitisch 15, Portugeesch-Israëlitisch 2.

Uit Noord-Holland zijn 42 leerlingen afkomstig, Zuid-Holland 25, Groningen 21, Gelderland 14, Friesland 12, Overijssel 12, Utrecht 11, Zeeland 6, Noord-Brabant 3, Drenthe 3, benevens uit de West-Indien 1 en Oost-Indien 1.

Van de jongens leeren aan het Instituut het kleêrmaken 19, schoenmaken 13, kuipen 6, schrijnwerken 5, pettenmaken 2, timmeren 1; buiten het Instituut het letterzetten 6, koperslaan 3, zeilmaken 3, kuipen 2, kleêrmaken 2, blikslaan 2, zadelmaken 2, stoeldraaijen 1, borstelmaken 1, boekbinden 1; nog op geen ambacht zijn 21. Van de meisjes leeren het naaijen, borduren, enz. 48, het breiden 12.

Voor rekening van het Instituut zijn 126 leerlingen, *f* 12 toelage wordt betaald door 1, *f* 20 door 4, *f* 25 door 8, *f* 30 door 3, *f* 50 door 2, *f* 100 door 3, *f* 125 door 1, *f* 150 door 1, en op eigenen kosten 1.

LEEUWARDEN, den 2 Augustus.

In de openbare vergadering van den Gemeente-Raad dezer stad, gehouden den 29 Julij ll., waarin 17 leden tegenwoordig waren, zijn onder anderen navolgende zaken ter tafel gebragt:

1. Resolutie van HH. Gedep. Staten, betrekkelijk de belooning van de commissie belast met het opmaken van de middelprijzen der granen tot regeling der broodzetting. — Aan welke resolutie de vereischte uitvoering zal worden verleend.

2. Resolutie alsvoren, betrekkelijk het aanbrengen eener wijziging of verandering in het bestaande reglement voor het trekveer tusschen de steden *Dockum* en *Leeuwarden*. — Deze resolutie is voor notificatie aangenomen, zijnde eene missive van het Gemeente-Bestuur van *Dockum*, over deze zaak, in handen gesteld van Burgemeester en Wethouders, ten einde daarop in eene volgende vergadering te dienen van consideratien en advies.

3. Missive van de voogden dezer Stads Armekamer, ter bekoming van magtiging tot het doen eener overschrijving op de begrooting hunner administratie, over het dienstjaar 1851.

4. Missive van armbestuurders der Nederl. Israël. Gemeente te dezer stede, van gelijksoortige strekking. — Op beide missives is besloten, de gevraagde overschrijvingen te verleenen.

5 Missive van de Nederl. Israëlitische Godsdienstige School-Commissie alhier, ter bekoming eener buitengewone toelage uit de stads-kas, ten behoeve hunner administratie over dit jaar. — Gerenvoijeerd naar Burgemeester en Wethouders om berigt en consideratien.

6. Als in advies gehouden stukken komen in behandeling:

a. het request van *P. J. van der Wal*, om kwijtschelding van boete. — Besloten de boete van *f* 50, conform het advies van den stedelijken architect, toe te passen.

b. Rapport over de rekeningen van het Stads Werkhuis en van den Rentmeester der Stads Brandspuitgelden. — Besloten, aan deze stukken zoodanig gevolg te geven, als bij de conclusie van evengenoemd rapport wordt verlangd.

c. Rapport over het request van eenige ijzersmeden. — Insgelijks overeenkomstig de conclusie van het rapport besloten.

d. Het voorstel over de Regeringsbanken in de Nederduitsche Hervormde Kerken alhier. — Behoudens eenige wijziging, zal de daarbij bedoelde missive, aan Heeren Kerkvoogden worden verzonden.

Burgemeester en Wethouders deelen vervolgens aan de Vergadering den inhoud mede:

a. Van eene missive van de voogden van het St. Anthonij Gasthuis te Leeuwarden, daarbij, ten behoeve der algemeene armen dier gemeente inzendende eene som van *f* 3000, met berigt, binnen kort hunne beschouwingen te zullen kenbaar maken, aangaande eenige door de Regering aan hen voorgestelde punten, rakende hunne administratie enz. — Aangenomen voor notificatie.

b. Van het rapport aangaande den toestand van het Stads Werkhuis over het afgeloopen dienstjaar. — Ter visie nedergelegd, om in eene volgende vergadering in behandeling te worden genomen.

c. Eener resolutie van Gedeputeerde Staten, houdende vaststelling der *presentie-gelden* voor de leden van den Raad. — Aangenomen voor notificatie.

d. Van eene missive van de voogden van den R. C. Armenstaat alhier, daarbij verzoekende te worden gemagtigd tot het doen van eenige overschrijvingen op de begrooting hunner administratie enz. — In handen gesteld van de heeren: *Bloembergen*, *Bruinsma* en *Gorter*, uitmakende de commissie voor evengenoemde begrooting.

e. Van een besluit van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie, nopens de afschaffing van de belasting op het schapen- en varkensvleesch, elders voor het Rijk veraccijnsd, in de gemeenten wordende ingevoerd. — In handen gesteld van de commissie uit den Raad voor het belastingstelsel.

f. Van het rapport omtrent de rekening van ontvang en uitgaaf wegens het beheer van het Nieuwe Stads Weeshuis alhier, over de dienst van 1851. — Ter visie gelegd tot eene volgende vergadering.

Vervolgens heeft de heer *R. F. Lojenga* te kennen gegeven, de benoeming als commissaris der Stads Bank van Leening aan te nemen.

— Bij de op Zaturdag den 31 Julij ll. plaats gehad hebbende verkiezing van *zeven* Leden voor de zamenstelling der Kamer van Koophandel en Fabrijken in deze gemeente, zijn 142 stembriefjes ingekomen, waaronder 1 van onwaarde.

Tot leden zijn verkozen de heeren *P. Koumans Smeding* met 93, en *A. Gratama* met 80 stemmen.

Vervolgens hebben de meeste stemmen bekomen, de heeren: *Matthews Sijbouts* 63, *Klaas Wijbrandi Js.* 46, *Gajus H. van der Meulen* 45, *Johannes G. Heuveldop* 39, *Reitze Bloembergen* 36, *Petrus T. Plantenga* 36, *Hendrik Gustaaf Knorre* 34, *Nollius H. van der Meulen* 33, *Arie de Jong Ws.* 32, *Albert Menalda* 32 en *Johannes Nolledes* 32, tusschen welke alzoo eene herstemming moet plaats hebben; wijders hebben op zich vereenigd, de heeren: *H. Bolman* 27, *J. P. Romein* 26, *W. Hamstra* 22, *H. H. Schrakamp* 21, *H. J. Barneveld* 21, *C. Hommes* 20, *IJ. van der Meulen* 20, *S. C. C. Albarda* 18, *G. T. N. Suringar* 17, *A. van Assen* 16, *J. J. Brunger* 15, *D. Zeper* 13, *F. de Haan Js.* 11, *O. O. Gorter* 11, *IJ. IJpes* 11, *H. K. de Vries Ps.* 10, *E. van Driesum* 7, *Fonger de Haan* 7, *T. Wigersma* 6, *I. Reijnders* 6, *S. Ter Horst* 6 en *K. T. Wijbrandi* 6, zijnde de overige stemmen op onderscheidenen uitgebragt.

— Omtrent den stand van het aardappelgewas kunnen wij de beste berigten mededeelen. Terwijl toch de eerste soort vroege aardappelen, door de bekende ziekte, vrij slecht waren, zijn daarentegen de tweede soort vroege aardappelen niet weinig beter uitgevallen en is verder in de late aardappelen schier geen spoor der ziekte te bespeuren. De warme weêrsgesteldheid van de laatste weken

mag wel als eerste oorzaak van dezen gunstigen toestand worden beschouwd en zoo zij nog 14 dagen voortduurt, behoeft men, naar het oordeel van deskundigen, geene vrees te koesteren, dat de oogst van deze aardvrucht in 't minst mislukken zal.

Wij vernemen overigens, dat te Bolsward, in drie verschillende huisgezinnen en ook te Witmarsum, eene roode kleur (gelijk aan bessennat) op gekookte aardappelen is waargenomen. Dit zelfde verschijnsel werd ook in 1846 hier ter stede en elders opgemerkt en is waarschijnlijk het gevolg van kleine schimmel-plantjes, die tengevolge van het warme en tevens vochtige weder, op de spijzen zijn ontwikkeld geworden. Opmerkelijk is het intusschen, dat hoezeer de warme weêrsgesteldheid van dit jaar veel met die van 1846 overeenkomt en nu, even als toen, deze roode kleur op de aardappelen werd waargenomen, nogthans, in het jaar 1846, de ziekte vrij hevig onder de aardappelen heerschte, doch deze vrucht thans zoo goed als daarvan verschoond wordt. Dit is dus wederom eene reden te meer, om de aardappelziekte niet toe te schrijven aan de ontwikkeling van schimmel-plantjes zoo als door velen wordt beweerd.

De *Landbouw Courant* meldt ook, dat uit nagenoeg alle oorden van ons land zich de tijding bevestigt, dat, sedert de ingevallen droogte, de aardappelziekte verminderd is, zoo zelfs, dat op vele plaatsen, bij de latere soorten, geene sporen daarvan aan het loof merkbaar zijn.

— Dingsdag jl. des namiddags ongeveer 8 uur, zijn, een kwartier uur van de stad Sneek, in de Leeuwarder trekvaart, twee schepen derwijze tegen elkander aangevaren, dat het een dientengevolge onmiddelijk gezonken is. Dit schip komende van deze stad en bestemd naar Zwolle, was geladen met kramen en allerlei goederen en waren van lieden die de kermis alhier bezocht hadden. Een 30tal zich aan boord bevindende personen hebben echter nog in tijds het zinkende schip kunnen verlaten. Reeds heeft men de goederen zooveel mogelijk uit het gezonken schip gelost en te Sneek aangebragt; doch bij onderzoek is gebleken dat vele derzelve geheel bedorven en weg zijn, terwijl andere zoodanig zijn beschadigd, dat ze altijd met groot nadeel moeten afgezet worden. Vele dezer lieden lijden hierdoor een groot verlies, en sommigen, zegt men, zijn er geheel door geruïneerd. Het andere schip, zijnde een boterschip van Grouw, schijnt weinig of geen letsel bekomen te hebben; het heeft, ten minste, zijne reis onverwijld voortgezet.

— Van Schiermonnik-oog wordt ons dd. 27 Julij ll. medegedeeld:

Heden was het op dit eiland en voor de bewoners daarvan een plegtige blijde dag. Het nieuwe schoolgebouw, tot welks stichting uit 's Rijks kas en uit de middelen der provincie zoo milde subsidie verleend, werd met het houden eener toepasselijke redevoering ingewijd, en door het gemeente-bestuur overgedragen aan den heer schoolopziener in het 3de district, die opzettelijk herwaarts gekomen, met de meeste bereidvaardigheid die overdragt aannam; verklarende het gebouw voor allezins doelmatig, voor opgetrokken en ingerigt volgens de voorschriften der wet, en gaf, namens den Staat, volgaarne de noodige magtiging, dat daarvan *als de school te Schiermonnikoog* gebruik worde gemaakt.

Groot mag met regt de belangstelling heeten, bij deze heugelijke gelegenheid door de ingezetenen getoond. In goeden getale zag men hen vergaderd, om van de feestelijke plegtigheid getuigen te zijn, en op de aangezigten van al de aanwezigen openbaarde zich duidelijk de teekenen van hooge vreugde en dankbaarheid, — de teekenen, dat zij het voorregt dezer gemeente, nu in het bezit van een nieuw, van een zoo ruim en wel ingerigt schoolgebouw, waaraan reeds sedert vele jaren dringende behoefte werd gevoeld, behoorlijk erkenden en waardeerden.

Ja, feest vierde heden hier met de meeste opgewektheid ouderdom en jeugd, vierden hier vaders en moeders en kinderen. — Ook voor de laatsten inzonderheid, voor de kinderen was het een blijde dag, een dag, gedurende de jongstverloopen weken vol verlangen te gemoet gezien, en nu eindelijk gekomen. In de tegenwoordigheid hunner ouders en nog bovendien van velen, die belangstelling in het onderwijs der jeugd op nieuw de school deed binnentreden, gaven zij treffende blijken der door hen gemaakte vorderingen. Onder het geleide, toezigt en bestuur van den geachten onderwijzer werd vervolgens eene wandeling in de gemeente door hen gehouden. Een schoon gezigt leverde ook dit vooral op; elks oog trokken tot zich die meer dan 150 knapen en meisjes, allen zeer net en bevallig, allen in feestgewaad gekleed; terwijl ook het oor werd gestreeld en geboeid door de gepaste liederen, welke men hen nu en dan, op hun' wandeltogt zoo welluidend hoorde aanheffen. Na den afloop hiervan in het gebouw teruggekeerd, genoten zij er een feestelijk onthaal op chocolade en het daarbij behoorende; waarvan de kosten uit vrijwillige bijdragen der ingezetenen waren gevonden. Dit genot was hun zoo welkom; — vreugde woonde daarbij in de kinderharten, en van vreugdezangen weêrgalmde bij herhaling de nieuwe school.

Niet ligt zal voorzeker deze dag, met algemeene blijdschap gevierd, en door het heerlijkst zomer-weder begunstigd, hier worden vergeten. De belangstelling in het onderwijs der jeugd is door dat feesthouden onder de bewoners van dit eiland zeer opgewekt en aanmerkelijk verhoogd; vele goede vruchten mag men daarvan in de toekomst met grond verwachten.

— Woensdag en Donderdag jl. zijn in het Vlie binnengekomen de te Harlingen te huis behoorende Groenlandsvaarders *Dirkje Adama*, kommandeur *O. Mehlen*, met één visch en 200 robben, en *Spitsbergen*, kommandeur *Stockfleth*, met 1000 robben.

— Bij Koninklijk besluit van den 16 Julij ll., no. 70, is aan den heer *L. H. Rutten*, te Maastricht, magtiging verleend tot het aannemen van een, door wijlen den heer *C. L.* baron *van Wijkerslooth van Schalkwijk*, Bisschop van Curium, vermaakt legaat van dertig duizend gulden, waarvan de inkomsten zullen strekken om ten allen tijde te onderhouden en op te voeden twaalf Roomsch-katholieke vader- of moederlooze kinderen of weezen van militairen in dit Rijk of in onze Kolonien dienende of gediend hebbende; bij welke magtiging tevens is goedgekeurd een reglement voor die stichting, welke in het hertogdom Limburg zal worden gevestigd.

— De minister van marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat, volgens bekomen berigt, het op *Pampus* gezonken wrak, bedoeld bij de onder dagteekening van 13 Maart jl. in de *Staats-Courant* geplaatste aankondiging, is opgeruimd, doch dat op ongeveer drie kabellengten afstand in eene Noord-Oostelijke rigting van het geligte wrak een ander gezonken vaartuig is gevonden, liggende in het vaarwater en voor de Scheepvaart hinderlijk te achten; weshalve de ton, die op het eerstgemelde wrak gelegen heeft, onmiddelijk op het nieuw gevonden vaartuig is geplaatst geworden, op de navolgende peilingen en merken: de vuurtoren van *Marken* N. N. O.; de vuurtoren van *den hoek van het IJ* West; de toren van *Broek in Waterland* in een groot boerenhuis van *Uitdam*; een rood pannenhuis aan het Oosteinde van de *Weesper Kerk*; de drie molens b./n. *Uitdam*, bijkans aan elkander; de vuurtoren van *den hoek van het IJ*, eene windboomslengte b/n. het Gemeenelandshuis.

Omtrent het ligten of opruimen van laatstbedoeld wrak kan eene nadere kennisgeving worden te gemoet gezien.

— Uit Roermond wordt dd. 27 Julij gemeld: Met leedwezen verneemt men dat in de gemeente Echt, het miltvuur onder het rundvee is uitgebroken en dat daaraan bereids eenige dieren zijn bezweken. Het getal daaraan lijdende schapen is mede vrij aanzienlijk en de sterfte onder die dieren is vrij belangrijk.

Haarlem, den 27 Julij.

Heden werd door den kerkeraad der Nederd. Hervormde gemeente, uit het bestaande zestal het volgende drietal gemaakt: DD. *B. J. Adriana*, te Waddingsveen; *A. J. P. Oort*, te Alkmaar, en *H. L. Vinke*, te Leeuwarden.

Is de longziekte van het rund, voor eene besmettelijke, aanstekende, (*Contagieuse*) ziekte te houden, ja dan neen?

Deze vraag zal welligt eerstdaags in de vergader-zaal onzer Volks-vertegenwoordigers gedaan worden, en de uiteen-loopende antwoorden er op, zullen weêrgalmen binnen de muren, die het gebouw omgeven!

Intusschen werden, en worden er dagelijksch Vee-stapels afgemaakt; — meerder dan 5000 stuks in de Provincie *Friesland* alléén; — terwijl men, in andere gewesten van ons Vaderland, over dien maatregel, medelijdend de schouders ophaalt.

De afmaking van besmette Vee-stapels, moet ontegenzeggelijk berusten op gevoelens, die *voor de besmettelijkheid* der ziekte, pleiten; — evenzeer als de *in-enting*, als voorbehoed-middel daar tegen! — Ware zulks niet het geval, de afmaking zelve, zoude kunnen geacht worden beneden de menschheid te zijn.

De tegenstanders der besmettelijkheid van de LONG-ZIEKTE glimlagchen dáárom juist om de genomene maatregelen; en de naburen, veróórdeelen mijne landgenooten, *de Friesen*. Zij beschouwen deze als onmenschen en redeneren aldus: die de ziekte onder het vee *moet* hebben, zal deze van HOOGER-HAND toch wel gezonden worden! — de eene koe krijgt dezelve; — die er naast staat, krijgt die niet! — maar wel zij, die eenige koeijen van de zieke koe, op stal verwijderd staat; zoo de ziekte besmettend of aanstekend ware, moest immers de buur-vrouw het eerst worden aangetast. — Zij zonderen dáárom het zieke niet af; — werpen de mest over het land enz. enz.; in één woord verwerpen alle voorzorgen, verwisseling van kleederen, na het zieke vee bezocht te hebben, enz. enz. enz. (1) Wijst de deskundige den zoodanigen, bij wijze van overeenstemming, op de *ware kinder ziekte*, *de mazelen*, *het roodvonk*, *de kinkhoest*, of eindelijk op den *Asiatischen-braak-loop*, die gezamelijk zóó vele slagtoffers onder de menschen vellen, dan is gemeenlijk het antwoord: welnu! niet *alle* worden door die ziekte aangetast; — even als of daartoe geene voorbeschiktheid (*dispositio*) vereischt werd van de zijde van het voorwerp; — dat wel bij de *meeste* menschen, die geboren worden, maar niet *bij allen* het geval is!

Bovendien valt er sints de vernietiging van het Vee-fonds; — de invoering der onderlinge waarborgen minder te verliezen; — en hierin is, naar mijne wijze van beschouwen, juist de groote oorzaak van de onverschilligheid en nalatigheid, der landlieden te zoeken!

Andere gelieven te zeggen: sommige koeijen herstellen als van zelven; — dit geschiedt buiten de vee-artsen om, en zonder eenige hulp, van *empirici*, hoefsmeden enz. enz. — Doodt men het verdachte vee, dan slagt men ook de zoodanigen, die òf de ziekte nimmer zouden gekregen hebben; òf wèl, daardoor éénmaal aangetast zijnde, welligt zouden hersteld zijn; — beter is het derhalve de longziekte slechts te laten woeden; men heeft dan toch de kans *eenig* vee te behouden; — doodt men den Vee-stapel, dan is deze zeker geheel verloren!

Wederom andere landlieden voeren aan: waarom toch zouden wij de vee-arts laten roepen? hij heeft geen het minste verstand van de ziekte; — het Gouvernement zelf begrijpt dit; want het betaalt hem niet meer voor zijne moeiten en zijn praktijk. Wij geven alles op den koop toe! *Een Ned. kan genever met bitter* (?) het zieke beest ingegeven, helpt dikwijls nog meerder dan zijne geleerde hulp! (2) Sommige dieren schijnen hersteld te zijn onder dezen geweldigen kuur! en het is waarschijnlijk, dat dit vooroordeel voedsel gevonden heeft in enkele gelukkige uitkomsten, bij runderen, die door de blootstelling aan het gure weder, regen-vlagen, sneeuw- en hagel-buijen verkleumd en dien ten gevolge, hoestende waren, en door de toediening van eene zoo groote hoeveelheid genever, in eene sterke huid-uitwaseming zijn gebragt, zonder dat juist die runderen, door de *ware longziekte* zijn aangetast geweest!

De mededoogenlooze handeling van sommige landlieden in deze streken omtrent hun vee, in tegen-overstelling van *Gelderland* en *Noord-Brabant*, waar het op den middag, tegen de hitte, en des nachts, tegen de koude wordt beschermd en in huis gehaald, deed mij menigmalen onwillekeurig denken aan Spreuken SALOMO 12, vers 10: »de regtvaardige kent het leven zijner beesten, »maar de barmhartigheden der Godloozen zijn wreed!"

Doch genoeg! over vooróórdeelen en misbruiken! — keeren wij tot onze Volks-vertegenwoordiging terug! — Wij kunnen en mogen, ja moeten, met grond veronderstellen, dat de Geneesheeren DE POORTER en WESTERHOFF, afgevaardigden uit *Noord-Brabant* en *Groningerland*, even als die leden der 2de *Kamer*, die in persoon belang bij het behoud van den Vee-stapel hebben, zich in verband zullen gesteld hebben, met der zake kundige vee-artsen en landbouwers, om met kennis van zaken, over de WET, die behandeld staat te worden, het woord te voeren. Doch *alles* kan die Heeren, met den besten wil bezield, niet bekend zijn, vooral zoo ieder zwijgt, en ik reken het derhalve van mijn' pligt, openlijk datgene mede te deelen, wat ik van deze zaak weet, hoezeer ik ook gaarne aan een iegelijk zijn gevoelen vrij laat, en *mijne* ondervinding in de schaal te leggen tegen over die van *anderen*. — Ik beschouw deze mijne handeling in de tegenwoordige oogenblikken als noodzakelijk, omdat het HOOGER BESTUUR regt heeft zoodanige handeling van mij — als in eenig opzigt Rijks-Ambtenaar, zulks te verwachten.

Toen de longziekte in den jare 1840, in dit Gewest het eerst was aangebragt ten huize van den landman, J. POSTMA, te *Broek in Waterland*, had ik de eer met wijlen den Hoogleeraar F. VAN DER BREGGEN Cz., den heer *Med. Dr.* M. W. LUBER, beiden van *Amsterdam*, Dr. J. D. VAN LEEUWEN, van *Alkmaar* en de Rijks-veeartsen der eerste klasse, gestationeerd te *Amsterdam*, te *Haarlem* en te *Hoorn*, de eerste slagting van den Vee-stapel aldáár te ondernemen. — Ik werd tot Secretaris dier Commissie benoemd; liet het aanwezige vee verdeelen in *onherstelbaar*, *herstelbaar* en *gezond*; liet daarvan verklaringen teekenen bij *Proces-Verbaal*; het vee naar een naburig stuk land voeren, afmaken, de huiden kerven en het vee begraven (3) ten overstaan van den heer Burgemeester der gemeente *Broek in Waterland*.

Na die slagting bleek het, dat de kiem der ziekte, bij *al* het rundvee aanwezig was en in den onderbuik was te vinden (4)! wat doen derhalve gezondheids-attesten af?

Al spoedig bleek het ons, van wáár de ziekte was aangebragt; door wien, en door welke koe!

De ziekte was niet oorspronkelijk te *Broek ontstaan*; — zij was aangebragt! — Bij alle opvolgende afmakingen in de gemeenten *Hoogkarspel*, *Wervers-Hoef* en *Wester-Blokker*, kregen wij dezelfde uitkomsten!

De *Processen-Verbaal* der slagtingen werden opgemaakt, en in alle hare bijzonderheden opgezonden aan de Commissie van landbouw in *Noord-Holland*; — hunne lotgevallen zijn ons immer onbekend gebleven! — Uit *allen* bleek het, dat de *long-ziekte* telkens was *aangebragt*, en niet *oorspronkelijk* in de verschillende gemeenten was *ontstaan*.

Zij hielden in: hoedanig te handelen ter voorkoming van verdere besmetting en voortplanting der ziekte; — in één woord, al datgene, wat ons, ter bereiking van die oogmerken dienstig voorkwam.

Ik ben land-eigenaar en Dijkgraaf van een kleinen polder (groot p. m. 60 b.) *de Groote Waal*, in de nabijheid van *Hoorn* gelegen. Op mijne bevindingen af, besloten wij ingelanden onderling, geen rundvee aan te koopen, wél aan te fokken. — Wij hadden het geluk in dien polder van de ziekte verschoond te blijven, hoezeer deze in het naburige BERKHOUT, en de daaronder ressorterende BOBELDIJK, in en bij HOORN, *sporadisch grasseerde*, dat wil zeggen, hier en dáár eene koe er aan stierf, tot dat eindelijk één der ingelanden, ontrouw werd aan het onderling gesloten verbond, de ziekte onder *zijn'* vee-stapel ontdekte; — doch door onze eendragtige maatregelen, hadden wij het geluk, dezelve uit te roeijen en leden, onder Godes dierbaren zegen, later geene last meer!

Op den 23 Junij ll. bezocht ik het eiland *Wieringen*, in mijne kwaliteit van lid der Provinciale Commissie van Geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in *Noord-Holland*, zitting houdende te *Haarlem*. Op deze inspectie-reis stelde ik mij voor, in elke plaats nasporingen te doen, omtrent de heerschende longziekte en derzelver behandeling; omdat niet *alle* narigten tot de Commissie *ad hoc* komen!

De heer Burgemeester der Gemeente, en meerdere in- en opgezetenen, waaronder de drie plattelands-heelmeesters, verhaalden mij, dat op het eiland *Wieringen*, de longziekte, slechts bij name bekend was, en dáár, nimmer had geheerscht; doch! dat men er, gewoon was geen vreemd rundvee aan te koopen van elders, maar wel te leveren aan den vasten wal.

De andere eilanden van het ressort, zooals *Texel*, *Vlieland*, *Terschelling*, *Urk* en *Marken*, zouden in dit geschil-punt tot zoo vele vraag-baken kunnen verstrekken. — Ik vertrouw, dat vele antwoorden gelijk-luidend zullen zijn.

Mijn gevoelen, door ondervinding en nasporingen geleerd is derhalve dit: »dat men de long-ziekte onder het rundvee, vooral onder bepaalde vormen, »voor besmettelijk (*contagieus*) moet houden."

Welke nu die *bepaalde vormen* zijn? laat mijn bestek niet toe, ter dezer plaatse op te geven; — zij zijn elken kundigen vee-arts reeds bij het leeren van het rund bekend; — wil deze er zich van overtuigen? hij bezige den *Sthetos-*

---

(1) Tijdens de behandeling de *Cholera Asiatica*, verwisselde ik altijd mijne kleeding-stukken, berookte die met Chloor; — liet mijne haaren kort knippen en bevond er mij wel bij.

(2) Aldus worden wetenschappelijk opgevoedde mannen, uit de *Utrechtsche* School, waarop het VADERLAND roem mag dragen, door het *plebs* verguisd!

(3) Gaarne laten wij de vraag onbeslist of de huid de besmetting kan mededeelen al of niet. Wij wantrouwen haar en wol!!!

(4) Meermalen zagen wij de *milt* lijdende, als de *regter* long was aangetast; — omgekeerd *de lever*, bijaldien dit het geval was met de *linker* long; — dit verdient opmerking en ik deelde deze waarneming in der tijd mede aan den Hoogleeraar A. NUMAN te Utrecht.

gehoor-versterkend werktuig,) plaatse het tegen het voorschoft, en zoo (zeker) zal zijn gehoor hem overtuigen, dat er eene groote hoeveelheid water in de borst-kas aanwezig is (de landlieden noemen deze holte de voorkamer); wil de boer het weten: bij wege de long van het gestorven dier, die eigenaardig gemarmerd (*gehepatiseerd*) is, en in stede van *vier* p. m. *veertig* ponden zal wegen, na vooraf eene of meerdere emmers groen-geel-achtig water uit de borstkas te hebben ontlast. — Hij beschouwe den geelen spek-huid, die de long bedekt; — de aangroeijingen met het borst-vlies en houde zich overtuigd van de kwaad-aardigheid en besmettelijkheid der ziekte, misschien zoo wel *voor* als *na* den dood van het rund! (5)

De tegenstanders der besmettelijkheid zullen met grond kunnen vragen: »zoo »de ziekte werd *aangebragt*, hoe kan dan deze oorspronkelijk dáár aangetroffen »worden, waar geene aankoopen hebben plaats gehad?"

Men kan deze vraag met eenige vragen beantwoorden: hoe ontwikkelen zich ergens *de pokken*, *de maselen*, *het roodvonk*, *de kinkhoest*, *de cholera Asiatica*, na daarvan vooraf niets gehoord te hebben? Waarom volgen de *maselen* gewoonlijk op den *kink-hoest* of omgekeerd?

De redenen daarvan, liggen vermoedelijk in ons onbekende, *Athmospherische* en *Tellurische oorsaken*, (of in den damp-kring of in het aardrijk zelf); in stilstaande wateren, daarin drijvende planten, krengen enz. enz. enz.

Eene gewone zinken-achtige of galachtige ziekte, kan in sommige armoedige hutten, door onbekende oorzaken een kwaad-aardig karakter aannemen en dáárdoor eene gansche gemeente, ja eene landstreek aantasten en verpesten. Zij kan *typheus* worden; — leerde dit niet nog onlangs de gemeente *Monnikendam*, terwijl bijkans nergens zieken te vinden waren, ja er overal, zoo men zegt, eene *epidémie* van gezondheid heerschte?

De *mazelen* heerschten dit jaar, veelal goedaardig in de *duinstreken*, *Zijpe*, *Wieringer-waard* en op de eilanden, die wij bezochten; — wáárom heerschte die ziekte zóó kwaad-aardig in de gemeente *West-Zaanen*? zoodat er verschillende slagt-offers onder bezweken? In sommige gemeenten waren die vooraf gegaan door den *kink hoest*; — in andere, was deze ziekte op de *mazelen* gevolgd!

Wie kent die verwikkelingen? men merkt de verschijnselen op — maar weet niet altijd de ware oorzaken daarvan op te sporen! Genoeg is het te weten: dat de ziekte, eenmaal een kwaad-aardig karakter aangenomen hebbende — deze zich aan anderen mededeelt; — dat er maatregelen van voorzorg als in-enting en dergelijke, voor-behoed-middelen, kunnen genomen worden; en dat hij, die er niet bij noodig is, zich niet in de besmetting moet begeven, ten einde die niet voort te planten en aan anderen door hunne haaren, wollen kleedingstukken enz. mede te deelen; — dit weten trouwens de meeste leken wel; — en de Geneesheeren en Leeraars met hunne gezinnen, leeren het dikwerf bij eene droevige ondervinding, of getuigde nog niet onlangs de gemeente *Monnikendam* hiervan? — de brave leeraar bezweek na zijne toespraken gehouden te hebben! Hoevele Geneesheeren bezweken in Parijs alléén, tijdens het heerschen der *cholera Asiatica*? en echter voert men aan: de Doctoren nemen een voor-behoedmiddel in, dat zij ons niet zeggen! hoe edelmoedig gedacht! — hoe vleijend voor de *Geneeskundige Faculteit!* — terwijl de meest kwaadaardige ziekten worden aangetoffen onder de *non valeurs!*

Zoo als het gaat met de *longziekte* onder het vee, ging het met de *Cholera-Asiatica* onder de menschen!

Ik heb immer de *besmettelijkheid* dier ziekte voorgestaan, geleerd door waarneming en ondervinding! — getuigen daarvan, de door mij in het licht gegeven *brochures!* — Meermalen mogt het mij gelukken, wanneer dezelve van buiten was aangebragt, door alle mogelijke, mij ten dienste staande zuiveringsmiddelen, daarin bijgestaan door de Regering, derzelver voortgang te stuiten. Ik begaf mij in persoon in de schepen, waarin lijders gestorven waren, het bed-goed en de kleeding-stukken verspreid lagen, berookte die in persoon, liet de schepelingen *quarantaine* houden, en bewaarde de stad mijner inwoning, onder Godes besten zegen, voor deze onmedoogende ziekte!

Men meesmuilde daarover en haalde over mijne handelingen glimlagchend de schouders op!

Later werden de tegenstanders van *mijn* gevoelen, te hulp geroepen in andere gevallen, verloren aan de ziekte patienten, waschvrouwen, oppassers enz., tot dat de Regering tusschen beide trad, om, zuiverings-maatregelen te *bevelen*, waar die, uit stelzel-zucht, verzuimd waren gebleven!

Wat is nu beter? eene ziekte te voorkomen; — of die te genezen, of wel slagt-offers te zien vallen uit stelzelzucht en vooróórdeel?

Wil men, al niet de dooding van ziek en verdacht vee? wel nu! men brande het verdachte vee op de hoornen met de letters L. Z. (long-ziekte). Men wijze afzonderlijke schuren aan, in elke gemeente, wáár het zieke en verdachte vee kan verzorgd worden, door daartoe aangestelde oppassers, late het dáár *quarantaine* houden; — werpe de mest in zee, waar zulks mogelijk is, verbrande des noods den aanwezigen voorraad van hooi, stroo enz. en men zal *groote* sommen besparen in die gemeenten, waar thans, onderlinge assurantien bestaan en de landlieden, hoewel gespaard van de long-ziekte, *hooge* contributien voor hun *gezond vee* betalen!

Eene laatste vraag is deze: »*Is het vleesch van aan long-ziekte gestorven rund-* »*vee schadelijk voor de gezondheid der verbruikers?*"

Veel vleesch van zoodanige runderen werd, zoo ik vertrouw, vroeger en later te *Hoorn* ingevoerd en verbruikt. — Nimmer zag ik hiervan nadeelige gevolgen! Als lid van de Administratie van de huizen van Correctie en Arrest alhier, waakte ik daartegen met de bevoegde Authoriteiten en Geneesheeren; — wij zonden hetzelve immer terug en kenden het al spoedig, doordien hetzelve, zoo men het noemt, geen zout trekt of aanneemt; — die proef werd in enkele gevallen wel eens genomen; — het vleesch terug gezonden aan den aannemer en verwisseld tegen gezond. De daarvan gekookte bouillon is miskleurig, onsmakelijk en geeft een onaangenamen reuk van zich; — dit onderscheidings kenmerk is zóó duidelijk, dat dit vleesch geen verder scheikundig onderzoek behoeft; — in één woord, in het belang der gezonden en zieken, aan ons toevertrouwd, werd het vleesch van aan long-ziekte gestorven vee, ten allen tijde ten strengste geweerd.

Op mijne inspectie reizen als lid der P. G. C. in *Noord-Holland* te *Haarlem*, is mij éénmaal eene belangrijke mededeeling gedaan, omtrent eene ziekte, van *tijpheusen* aard, te *Graft* (West-einde) die door de Geneeskundigen aan het gebruik van *siek* vleesch, door de lagere volks-klasse, werd toegeschreven.

Of deze ziekte *long-ziekte*, *milt-vuur*, of iets anders geweest zij, is mij onbekend!

Ik heb daarvan nota genomen, de mededeeling aan bevoegden gedaan en vertrouw hiermede aan mijne roeping voldaan te hebben; — wie hierover meerder wil lezen en meer naauwkeurig te zijn ingelicht, raadplege het werkje van den verdienstelijken *Hoogleeraar* A. Numan, ten titel hebbende: »kan het vleesch van »zieke dieren in elk geval, door den mensch zonder nadeel voor zijne gezond- »heid, als voedsel worden genuttigd?" Door A. Numan. *Utrecht*, J. H. Siddré, 1852. (6)

Hoorn, 30 Junij 1852. Dr. T. A. JORRITSMA.

(5) Wie belang er in mogt stellen deze longen afgebeeld te zien raadplege het Vee-artsenijkundig tijdschrift (Magazijn) IIIde Deel. Groningen bij R. J. Schierbeek 1837, en hij zal met geene mogelijkheid kunnen dwalen, eere aan den verdienstelijken Hoogleeraar A. Numan!

(6) Vele Schrijvers zijn vóór, andere tegen dit gevoelen. De Hoogleeraar omhelst het eerste denkbeeld. Te Hoorn, wordt op last der Regering, verdacht vleesch onbruikbaar gemaakt door de ambtenaren, met het toezigt dáárop belast; — deze maatregelen komen mij trouwens *onvoldoende* voor; — zij zijn voor verbetering vatbaar; — *men begrave hetzelve!*

Aan Ouders en Voogden

wordt berigt, dat met den aanvang van den nieuwen CURSUS der Latijnsche Scholen te Sneek, 19 Augustus e. k., wederom gelegenheid is tot plaatsing van een paar KOSTLEERLINGEN bij Dr. L. P. OUWERSLOOT, Conrector aan genoemde Scholen.

LANDHUISHOUDKUNDIGE SCHOOL
TE *GRONINGEN*.

De nieuwe leerkring vangt weder aan op den 15 October 1852. De Kosten zijn, in het Winterhalfjaar, voor *inwonende* Leerlingen *f* 220; voor hen, die voor kost en inwoning zelve zorgen *f* 51. — Personen, die van deze inrigting gebruik willen maken, worden verzocht zich, zoo mogelijk vóór 10 September 1852, aan te melden bij den Hoogleeraar H. C. van Hall, te Groningen, of bij den Heer C. RÖMELINGH, te Haren, bij Groningen. Bij beiden zijn alle nadere inlichtingen verkrijgbaar.

Opgave der Prijs en Aanvoer van ***BOTER*** en ***KAAS***, den 30 Julij 1852, aan de Stadswaag te Leeuwarden.

BOTER, *f* 33,50. AANVOER: 1052/4, 257/8 en 61/16 vaten.
KAAS, - 15 à *f* 18. » 5874 Ned. ℔.

Prijs-Courant der Effecten.
Amsterdam, den 31 Julij 1852.

Nederland.

Werk. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$64\frac{1}{8}$	$64\frac{3}{16}$	$64\frac{1}{8}$
Dito dito. ..	3	»	77	$77\frac{1}{8}$	$77\frac{1}{8}$
Dito dito ...	4	»	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{7}{8}$	$96\frac{13}{16}$
Amort.-Synd.	$3\frac{1}{2}$	»	$95\frac{3}{4}$		
Handel-Maats.......					

Frankrijk.

Obligatien....	3 pCt.	$69\frac{7}{8}$	70	70

Rusland.

Ob. bij *H.* 1798/1816	5 pCt.	$108\frac{7}{8}$	109	
dito dito 1828/1829	5 »			
Dito bij dito..	4 »	$92\frac{3}{8}$	$92\frac{5}{8}$	$92\frac{5}{8}$
Geldl. te Londen	$4\frac{1}{2}$ »			

Spanje.

Obligatien.....	1 pCt.	$22\frac{1}{4}$	$22\frac{3}{16}$	$22\frac{1}{2}$
»	3 »	$49\frac{3}{8}$		
» Binnenl. à6/m	3 »	$45\frac{3}{16}$	$45\frac{1}{4}$	$45\frac{1}{4}$
Coupons Bewijzen.....		$2\frac{1}{4}$		
Passive..............				

Oostenrijk.

Metaliek.......	5 pCt.	$78\frac{5}{16}$	$78\frac{7}{16}$	
» (nieuwe)	$2\frac{1}{2}$ »	$41\frac{1}{8}$	$41\frac{1}{4}$	
» » Amst.	5 »	$90\frac{3}{4}$	$90\frac{1}{4}$	$90\frac{3}{4}$

Portugal.

Te Londen	5 (nu 4) pCt.	$42\frac{5}{8}$
»	4 »	$38\frac{15}{16}$

Metal. La. B. 5 pCt. $90\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{8}$; Louis. bij Hope 5 pCt. $102\frac{1}{4}$; Braz. 5 pCt. $99\frac{1}{8}$; Nieuwe Mexik. $27\frac{7}{16}$; Gren. 2 pCt. $22\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{3}{16}$; Dito Uitg. $9\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$; Ecuador $4\frac{7}{16}$; Venez. $3\frac{1}{2}$ pCt. 43; $2\frac{1}{2}$ pCt. Metal. 1851 $40\frac{7}{16}$, $\frac{9}{16}$.

Zondag den 1 Augustus.

Integralen $64\frac{1}{8}$. Spaansche 1 pCts. $22\frac{3}{4}$, $\frac{11}{16}$. Binnenl. 3 pCts. $45\frac{7}{16}$, $\frac{3}{8}$. Belg. bij Rotsch. $2\frac{1}{2}$ pCts. $53\frac{1}{8}$, 53. Frans. Oblig. 3 pCts. 71. Metaliek 5 pCts. $78\frac{1}{2}$, $\frac{7}{16}$. Dito $2\frac{1}{2}$ pCts. $41\frac{3}{16}$. Dito 1851 $40\frac{7}{16}$.

Onder den invloed der aanhoudende verbetering der Fransche fondsen, die heden wederom, op het hooger afkomende merk derzelve van Parijs van gisteren, 1 pCt. zijn gestegen, was tot de overige genoteerde koersen de stemming over het algemeen gunstiger.

*** Ondertrouwd:
G. ten CATE, *Doopsgezind Predikant te Wormerveer*, en
M. A. CRAANDIJK.
's Hage, den 29 Julij 1852.
Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Ondertrouwd:
Lemmer, JAN WOLTMAN, *van Terbandsterschans*, en
den 30 Julij 1852. A. S. VISSER.

*** Getrouwd:
Utrecht, H. v. d. WERFF, *Apotheker te Dokkum*, en
den 28 Julij 1852. C. R. A. van GOLSTEIN.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:
Leeuwarden, Mr. S. G. MANGER CATS, en
den 29 Julij 1852. R. LUNIA MULIER.

*** Getrouwd:
Leeuwarden, Mr. C. S. SIXMA Baron van HEEMSTRA, en
den 2 Augustus 1852. Jonkvrouwe C. T. Æ. van EIJSINGA.

*** Heden beviel van eene Dochter A. W. RINZEMA, geliefde Echtgenoote van
Hemrik, den 25 Julij 1852. A. J. van der SLUIS.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapen Zoon Vrouwe E. W. S. ENSCHEDÉ, geliefde Echtgenoote van
Bolsward, den 27 Julij 1852. Jhr. Mr. C. J. SPEELMAN.

*** Op heden beviel van eenen Zoon S. de JONG, geliefde Echtgenoot van
Valom, M. PRAKKEN,
den 30 Julij 1852. *Rijks-Controleur te Zutphen*,
Algemeene kennisgeving.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene Dochter C. C. de VEER, geliefde Echtgenoote van
Leeuwarden, den 30 Julij 1852. E. I. BEIJNEN.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van een' Zoon, A. G. DOODKORTE, Echtgenoot van,
Leeuwarden, den 30 Julij 1852. J. KEIZER.

*** Bevallen van eene Dochter M. van der ZWAAG — Onnes.
Goutum, den 31 Julij 1852.
Algemeene kennisgeving.

*** Heden beviel van een' Zoon A. HAITSMA van der MEULEN, geliefde Echtgenoot van
Franeker, den 31 Julij 1852. G. LAND.

WITMARSUM, den 1 Augustus 1852. Heden beviel voorspoedig van een' Zoon ANTJE J. BREEUWSMA, Echtgenoot van J. S. BUWALDA.

*** De jongste onzer beide lievelingen GEERT, stierf heden namiddag, ruim 9 maanden oud.
Sneek, H. JONGBLOED Jz.
den 28 Julij 1852. A. JONGBLOED — Houwink.
Eenige kennisgeving.

*** Heden avond overleed tot mijne en mijner kinderen diepe droefheid mijn hartelijk geliefde Echtgenoot J. L. STEENSMA, Genees-, Heel- en Vroedmeester alhier, in den ouderdom van 53 jaren en bijna 9 maanden, waarvan ik 26 jaar met hem in den echt mogt vereenigd zijn.
IJlst, den 27 Julij 1852. P. WESTERBAAN, Wed. J. L. Steensma.
Eenige kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

*** Heden overleed na langdurig lijden mijn waarde Man JAN PIERS DRAISMA, na den ouderdom van bijna 59 jaren te hebben bereikt.
Achlum, den 28 Julij 1852. IJ. HELLEMA, Wed. J. P. Draisma.
Eenige kennisgeving aan Betrekkingen en Bekenden.

*** Heden overleed ons geliefd jongste Kindje MARIANNA, oud één jaar en vier maanden. H. SCHULZE.
Leeuwarden, den 28 Julij 1852. C. SCHULZE, geb. Hillebrand.

LEEUWARDEN, den 29 Julij 1852. Heden avond overleed alleronverwachtst, onze oudste Dochter ANNA MARGARETHA MEIJER, Wed. S. Wagenaar, in den ouderdom van 41 jaren, nalatende een Zoon. Alleen de gegronde hope, dat zij de zalige ruste, in en door Christus Jezus, is ingegaan, lenigt deze onze smarte.
H. MEIJER.
S. VEENSTRA.
Mede uit naam onzer Kinderen.
Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te merken.

*** Heden overleed in den ouderdom van 25 jaren, mijne hartelijk geliefde Vrouw IKA TIBERTA HARDERS, na eene echtvereeniging van slechts 17 dagen.
Schalsum, den 30 Julij 1852. D. NOORDHOFF.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed mijn geliefd jongste Dochtertje GEERTRUIDA, in den jeugdigen leeftijd van ruim $1\frac{1}{2}$ jaar.
Harlingen, Wed. H. A. BINKSMA,
den 30 Julij 1852. geb. de Vries.

*** Heden overleed ons jongste kind JOHANNA, oud ruim 3 maanden.
Leeuwarden, J. v. d. HORST.
den 31 Julij 1852. G. J. v. d. HORST, geb. Vos.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed tot onze diepe droefheid ons veel geliefd jongst Zoontje LUCAS, in den jeugdigen leeftijd van ruim 2 jaar.
Sneek, R. van STEENWIJK.
den 2 Augustus 1852. T. van STEENWIJK, geb. Pijtersen.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 27 Julij tot en met den 2 Augustus 1852 aangegeven: 12 Geboren, 24 Overleden, Gehuwd 8 paren.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEEUWARDEN, zijn voornemens, om op Zaturdag den 7 Augustus e. k., des voormiddags ten 12 ure, op het Raadhuis, publiek aan te besteden:

Het doen van eenige VERFWERKEN aan VIJF STEDELIJKE GEBOUWEN.

Bestekken en inlichtingen te bekomen bij den Stedelijken Architect, van 's morgens 9 tot 's avonds 7 ure.

Leeuwarden,
den 28 Julij 1852.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. H. BEUCKER ANDREÆ.
Ter ordonnantie van Dezelven,
M. S. DE WAL.

HET GEMEENTE-BESTUUR VAN OPSTERLAND, Roept bij deze op, de Floreenpligtigen van den dorpe *Lippenhuizen*, om te compareren op Donderdag den 19 Augustus 1852, in de Hervormde Kerk aldaar, ten einde over te gaan tot de benoeming van een FLOREEN-ONTVANGER voor dat dorp.

Beetsterzwaag,
den 31 Julij 1852.

Het Gemeente-Bestuur voornoemd,
S. VAN TEIJENS.
De Secretaris der Gemeente,
J. T. DE HAAN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WESTSTELLINGWERF, roepen bij deze op de Floreenpligtigen van den dorpe *Nijlamer*, om op Dingsdag den 10 Augustus 1852, des voormiddags elf uur, te verschijnen in de School aldaar, ten einde alsdan over te gaan tot de benoeming van eenen VOLMAGT voor dat Dorp, bij de administratie der voormalige Schoterzijl.

Wolvega,
den 1 Augustus 1852.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. SICKENGA, *L. B.*
METZLAR, *Secretaris.*

AANBESTEDING.

HET POLDERBESTUUR *over het 6de en 7de Veendistrict, in de Gemeenten Opsterland en Ænqwirden*, zal, onder nadere approbatie, op Maandag den 16 Augustus aanstaande, des voordemiddags te elf uren, ten huize van den Logementhouder *F. van der Wal*, te Gorredijk, in het openbaar bij inschrijving en opbod aanbesteden:

1. Het BOUWEN eener BRUG met HOUTEN LANDHOOFDEN en VLEUGELS, voorzien van losse BARTENS, benevens van eene kleine BEWEEGBARE KLAP of BASCULE, over de doorvaarts-opening over de nieuwe Vaart, aan het einde der Mohiemsterlaan.
2. Het BOUWEN van eene BRUGWACHTERS-WONING bij de Ophaalbrug, over de nieuwe Vaart in Terwispel.

De Bestekken en Voorwaarden, waarop deze besteding zal plaats hebben, zal acht dagen voor de besteding te Gorredijk in de drie Logementen en te Beetsterzwaag bij den Logementhouder *L. Bouma*, ter lezing leggen, terwijl Zaturdag voor de besteding, omtrent de Brug, en op den dag der besteding, des morgens te negen uren, omtrent de Brugwachters-Woning, de noodige aanwijzing in loco zal worden gedaan; zullende inmiddels nadere inlichtingen bij den opzigter E. WESTRA, te Gorredijk, te erlangen zijn.

Beetsterzwaag,
den 31 Julij 1852.

Namens het Polderbestuur voornoemd,
L. R. SALVERDA, *Secretaris.*

DE EIGENAREN DER LANDEN gelegen in den *Almenumer Polder*, worden opgeroepen om te compareren in het *Nieuw Bonthuis* op Grettinghaburt te Almenum, op Donderdag den 5 Augustus e. k., des voormiddags ten elf ure, ten einde te vernemen het verslag der commissie op de vorige vergadering benoemd, en finaal te besluiten omtrent de vergrooting van gezegden Polder.

Namens de Gecommitteerden,
D. S. HOLLENGA, *Boekhouder.*

BOELGOED.

J. A. SCHAAFF, Notaris te Stiens, zal, ten verzoeke van IJ. SPAANSTRA, Ondernemer van Publieke Verkoopingen te Leeuwarden, op Woensdag den 4 Augustus e. k., des morgens ten 9 ure, ten huize van *R. J. Brouwer*, op het Vliet te Leeuwarden, bij boelgoed verkoopen:

Eene aanzienlijke partij GODGELEERDE BOEKEN, als: een Staten Bijbel; 17 deelen Engelsche Godgeleerden, *Patrix, Polis* en *Wels; Calvinus*, Acte van Dordrecht; *Hellenbroek*, over Jesaja, 4 dln.; *Foeke Sjoerds*, Kerkelijke Geschiedenis, 4 dln.; *Joh. Owen*, over de Hebreën, 8 dln.; *Hellenbroek*, Keurstoffen, 2 dln.; Openbaring, *Vitringa, Joh. Verschuur*, Godgeleerdheid; *Doutrein*, Catechismus; *v. d. Kemp*, Catechismus; verder Werken van *Doutrein, Schabaelid, Bodaan, Lodenstein, Franken, Brakel, Apelius, Bimolt, Comrie, Meijer, Newton, Boot, Bates, Coelmans, ten Borg, v. d. Groe, Erskine*; eene partij oude en nieuwe Theologische Werken, *Gijsbert Japix, Noorderbroek*. Geschiedkundige Werken, keurige Romans enz. enz. Verders MANNEN ONDER- en BOVENKLEEDEREN, eenig nieuw LINNEN, — alsmede: een *Zilveren Brandewijnskop*, zes *Zilveren Lepels*, zeven *kleine Dito*, een *Bel*, een *Zilveren Horologie, Ketting en Cachetten*, drie *Roomlepels, Leidbandsringen, Gespjes* en eenige *Gouden Voorwerpen*; eindelijk vijf Bedden, Peluwen, Kussens, Kagchels, Koper-, Tin-, Blik-, Porcelein- en Aardewerk enz. *Heden* Dingsdag te bezigtigen van drie tot zes uren des namiddags.

NB. Er bestaat gelegenheid tot inbrenging van Goederen.

DE Notaris E. J. ATTEMA, te Dragten, zal, op Donderdag 5 Augustus, ten 6 uur bij *Jan ten Brinke* aldaar, verkoopen:

Een aantal perceelen HAVER op Wortel staande, bij de Folgeralaan, in de Compagnie, achter de Dwarsvaart en den Slingeweg; zullende dan tevens worden verhuurd het NAGRAS van 23 kampen; nader bij billetten omschreven.

DEZELFDE NOTARIS, zal, op Zaturdag 7 Augustus, ten 2 uur, bij *Hendrik T. Meetsma*, te Boornbergum, verkoopen:
60 beste korven BIJëN.

BOELGOED.

DE Deurwaarder S. CAMPHUIS, te Sneek, zal publiek verkoopen, à contant, op *heden* Dingsdag den 3 Augustus, des middags 12 ure, buiten de voormalige Noorderpoort, aan de Stadsgracht, bij de Zon te Sneek:

Eene aanzienlijke partij AFBRAAK, als: Balken, Juffers, Palen, Planken, Kozijnen, Ramen, Blinden; gedeeltelijk geschikt voor Damleggers.

Alsmede eenige puik ZEEUWSCHE IJPEREN BOOMEN. Voorts 1 Nieuwe CHAIS, kromme Bak, KAPCHAIS, halfsleten CHAIS, KAPWAGEN met metalen Bossen en ijzeren Slagters, halfsleten WAGEN, BOLDERWAGEN zoo goed als nieuw met zwarte Kap. — Er bestaat gelegenheid ter bijvoeging.

ZWARTE LAKENS.

R. BLOEMBERGEN SANTEE, te Leeuwarden, zal, op Woensdag den 4 Augustus 1852, des namiddags 2 uur, ten huize van *J. R. Semler*, in het Gouden Wagentje bij de Lange Pijp te Leeuwarden, verkoopen: Eene partij differente zwarte LAKENS.

Te besigten op den verkoopdag, des voormiddags van 10 tot 1 uur.

Wollen, Katoenen en Zijden Manufacturen.

R. BLOEMBERGEN SANTEE, te Leeuwarden, zal, door kwitering eener Affaire, op Maandag den 16 Augustus 1852 en volgende dagen, telkens des namiddags 2 uur, ten huize van *J. Swildens*, op den Wirdumerdijk te Leeuwarden, verkoopen: Eene aanzienlijke partij MANUFACTUREN, als: Baaijen, Bevers, Boenels, Rokstroepten, Dekens, Merinos, Princetta's, zwarte en gekleurde Parrematta's, Lustre's, Orleans, Lakens, Bukskings, Vesten-, Jasjes- en Broekenstoffen; 5/4 en 4/4 gekleurde Katoenen Meubelsitsen, Kanten, Neige's, Tules, Bots, Ergandie's, witte Linnens en Katoenen, Linnen en Katoenen Marseille, en Kopers Linnen en Katoen Servet, Foullards, Boeselaars, Franjes, Agrementen, Handschoenen, Mitannes, gebreiden en geweefde zwarte, witte en jaspé Kousen en Sokken, Borstrokken, Bouffantes, Cachenes, diverse gerulte en andere Stoffen en hetgeen meer ter verkoop zal worden aangeboden.

Alles te bezigtigen op Vrijdag den 13 Augustus, van 10 tot 5 uur, en Zaturdag den [illegible], des voormiddags van 10 tot 1, en des namiddags van 3 tot 5 uur.

Bij geslotene briefjes te huur
voor den tijd van 5 jaren, om dadelijk te aanvaarden:

Eene BOEREN HUIZINGE met SCHUUR, CICHOREI-EEST, MOESTUIN, [illegible] en BOUWLAND, te zamen groot 19 bunder, staande en gelegen bij Oude-Bildtzijl, aan de Kadijkster Vaart onder Hallum. De briefjes moeten worden ingeleverd vóór 9 Augustus e. k., ten Kontore van den Notaris BRUNGER, te Vrouwen-Parochie, alwaar de conditien ter lezing liggen.

DOOR verplaatsing van den Rijks-Ontvanger te Oudkerk, TE HUUR: Een Huis te Oudkerk, zeer geschikt voor een klein gezin. Te bevragen bij den eigenaar J. P. LIEZENGA, te Oenkerk. Inmiddels *uit de hand te koop.*

SCHULDEISCHERS van wijlen den Heer B. S. STELLINGWERFF, in leven Koopman te Franeker, worden hiermede verzocht vóór den 15 Augustus 1852, *franco* opgaaf hunner vorderingen in te zenden aan Mr. G. SCHOT, Notaris te Franeker.

HERVATTING DER STOOMBOOT-

EN DILIGENCE-DIENSTEN *HARLINGEN.*

De Directie maakt bekend dat de diensten van gemelde STOOMBOOT en DILIGENCE tusschen AMSTERDAM, ENKHUIZEN, HARLINGEN, LEEUWARDEN en GRONINGEN, *morgen* Woensdag den 4 Augustus HERVAT zullen worden.

Vertrek der Stoomboot:

Van AMSTERDAM, Zondag, Woensdag en Vrijdag, 's morgens 7 uur.
» HARLINGEN, Maandag, Donderdag en Zaturdag, 's morgens 8 uur.

Vertrek der Diligence:

Van HARLINGEN, direct na aankomst der Stoomboot.
» GRONINGEN, Zondag, Woensdag en Vrijdag, 's avonds 11 uur.
» LEEUWARDEN, Maandag, Donderdag en Zaturdag, 's morgens 5 uur.

Informatien zijn te bekomen: te *Amsterdam*, bij den Heer J. MEIJERINK, in de Nieuwe Stads-Herberg aan het IJ; te *Enkhuizen*, bij den Heer H. TOP; te *Harlingen*, bij DE DIRECTIE; te *Leeuwarden*, bij Mejufvrouw Wed. L. BEUGELAAR; te *Buitenpost*, bij den Heer D. WADMAN, en te *Groningen*, bij Mejufvrouw Wed. J. A. BULSING.

Harlingen 1852.

DOOR vertimmering van hunnen WINKEL geven de Ondergeteekenden kennis, dat dezelve van de *NIEUWESTAD verplaatst is naar hun ACHTERHUIS in het* RUITERSKWARTIER.

Leeuwarden, den 1 Augustus 1852. Gebr. LANGEMEIJER.

PS. *Verschillende artikelen worden tegen verminderde prijzen uitverkocht.*

DE Ondergeteekende zich alhier op de Breedstraat gevestigd hebbende als APOTHEKER en DROGIST, heeft de eer hiervan bij deze kennis te geven en zich minzaam in de gunst en het vertrouwen zijner geëerde Stad- en Landgenooten aan te bevelen.

Dockum, den 2 Augustus 1852. H. v. D. WERFF.

MEN leest in DR. LANG'S Brochure op pag. 32 en 33 van eene merkwaardige genezing van *kreupele Beenen* en van *beeneters*, enkel door bloedreiniging. Ook zijn voorschrift betrekkelijk de dieet op pag. 64 en 65 bevelen wij iedereen ter lezing aan.

Deze brochure is in de onderstaande Depôts voor 10 C. te verkrijgen.

Heeren Boekhandelaren kunnen ze op zeer voordeelige voorwaarden ontbieden.

Amsterdam *Verkoophuis; Akkrum Pieter K. de Groot; Bolsward S. S. Oosterbaan; Dokkum A. Schaafsma; Harlingen P. L. Mirandi Pz; Leeuwarden J. J. van Haagen en S. P. Postma; Meppel Jufvr. A. C. Branderhorst*, en verder in alle steden des Rijks.

EEN GEZWEL AAN DE HALS,
genezen door de Zalf en Pillen van Holloway.

Thomas Marlow, te Bristol woonachtig, (Walsh-Back) was sedert jaren ziekelijk geweest, gedurig klagende over pijnen in den nek. Hij raadpleegde onderscheidene genees- en heelkundigen, doch zonder het minste goed gevolg. Eindelijk ontstond er een groot gezwel onder zijn linkeroor, waaraan hij geruimen tijd verschrikkelijk leed, terwijl alle, andermaal aangewende middelen tot geen de minste baat verstrekten, tot dat hij eindelijk gebruik maakte van de Zalf en de Pillen van *Holloway*, welke spoedig het gezwel verdeelden en genazen, zoodat hij thans in den besten staat van gezondheid verkeert.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN	van *f* 0,90,	*f* 2,10,	*f* 3,30,	*f* 7,75,	*f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF	van - 0,90,	- 2,10,	- 3,30,	- 8,15,	- 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage, à contant*, te bekomen: aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; Wed. H. A. BINKSMA, te Harlingen; alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

Harddraverij en Billardpartij te Akkrum.

DE gewone HARDDRAVERIJ te *Akkrum* zal worden gehouden op Donderdag den 5 Augustus 1852, door Paarden die geen Prijs hebben gewonnen, (als driejarige uitgezonderd). Aangifte des middags twaalf uur, bij SJOERD R. KUIPER, en BILLARDPARTIJ op Woensdag den 4 Augustus 1852.

HARDZEILPARTIJ TE DRAGTEN,
op Zaturdag den 7 Augustus 1852.

MET de vereischte toestemming gedenken eenige Liefhebbers, zoo een genoegzaam getal mededingers zich aangeeft, te laten VERHARDZEILEN en vrij te vereeren:

TWEE BRILLANTE ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOZEN
en nader te bepalen PREMIEN,

door Booten: *a.* boven 4 el en 8 palm tot 6 el, en
b. van 4 el en 8 palm en daar beneden.

Aangifte 's namiddags te 1 uur, bij H. P. v. D. WERF, aan het Buitenste Verlaat, terwijl te 2 uur het Zeilen zal aanvangen.

TEGEN behoorlijk salaris wordt op een KANTOOR te *Leeuwarden* gevraagd een ONGEHUWD PERSOON, eene goede en nette hand schrijvende, met een *vlug* oordeel, zoo mogelijk met het boekhouden bekend en voorzien van bewijzen van goed en zedelijk gedrag. — Adres met *franco brieven onder letter M.* bij A. VAN ZUIJLEN, op de Nieuwestad te *Leeuwarden.*

EEN KRUIDENIERSBEDIENDE, het vak grondig verstaande, goed kunnende lezen en schrijven, van de Protestantsche Godsdienst, kan terstond geplaatst worden. Adres *franco* brieven, onder letters AA. bij den Boekhandelaar L. BRANDENBURGH, te Workum.

*** G. T. N. SURINGAR, *Uitgever van het* FRIESCH GENOOTSCHAP van *Geschied-, Oudheid- en Taalkunde* heeft aan de Leden verzonden en bij den Boekhandel verkrijgbaar gesteld:

DE VRIJE FRIES. Mengelingen, uitgegeven door gemeld Genootschap. *Zesde deel, tweede stuk*, inhoudende bijdragen van de HH. Mr. *D. Fockema*, Dr. *J. G. Ottema*, Dr. *L. J. F. Jansen*, Mr. *J. Dirks* en *J. D. Ankringa.* De prijs is . . . . 60 Cents.

Van de vroeger verschenen deelen en stukken zijn nog exemplaren voorhanden en zoowel afzonderlijk als compleet te bekomen. Voor de leden des Genootschaps op de conditie als bij art. 36 der wetten is bepaald.

Bij bovengenoemden Boekhandelaar is mede verschenen:

FRIESLAND. Handboekje voor Reizigers door deze Provincie. Door W. EEKHOFF. Met de hierna te noemen *Kaart* . . . . *f* 1,60.
KAART VAN DE PROVINCIE FRIESLAND. Op Papier . . . *f* 0,80.
DEZELFDE KAART op Katoen gedrukt en in een Kokertje om op wandelingen of togtjes door de Provincie te worden gebruikt . . . . . *f* [illegible]

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.